

SLAVNĀ• VĀ•ROĀĀ• - ANTONIO SALIERI

PondĀĀ-, 17 srpen 2020

ItalskĀ½ hudebnĀ- skladatel, pedagog a dirigent, ve svĀ© dobĀĀ jeden z nejslavnĀĀjĀĀ-ch a nejnĀĀjestrannĀĀjĀĀ-ch hudebnĀ-EvropĀĀ, Antonio Salieri, se narodil 18. 8.1750 v italskĀ©m Legnanu . Salieri se ve VĀ-dni seznĀĀmil jak s cĀ-saĀ™em Josefem II. (synem Marie Terezie), tak s vĀ-deĀĀskou smetĀĀnkou a inteligencĀ-. Svou prvĀ- operu s nĀĀzvem ĀĚLe donne letterateĀĚ zkomponoval v roce 1770 ve dvaceti letech, ta byla o tĀ™i roky pozdĀĀji dokonce uvedena v Praze.

Byl kapelnĀ-kem dvornĀ-ho orchestru a Ā™Ā-dil koncerty VĀ-deĀĀskĀ© hudebnĀ- spoleĀnosti. Jeho dĀ-la se s Ā°spĀĀchem hrĀĀla ve VĀ-dni i v celĀ© EvropĀĀ, hrĀĀl vĀ½znamnou roli v organizaci hudebnĀ-ho Ā½ivota VĀ-dnĀĀ a byl i vĀ½znamnĀ½m pedagogem. Se svojĀ- operou La fiera di Venezia, oslovil v roce 1772 nejen vĀ-deĀĀskĀ© publikum, ale i operĀ- scĀ©ny celĀ© Evropy.

CĀ-saĀ™ Josef II., jehoĀ¼ snaha povĀ½Ājit nĀĀmeckĀ½ jazyk nejen na jazyk Ā°Ā™ednĀ-, zasĀĀhla i operu, nechal v roce 1776 italskou operu ve VĀ-dni zavĀ™Ā-t. Ale po ĀĀesti letech navĀĀtĀ-vil VĀ-deĀĀ papeĀ¼ Pius VI., kterĀ½ mĀĀl ve svĀ©m doprovodu mj. bĀĀsnĀ-ka a libretistu jmĀ©nem Lorenzo da Ponte, byl Salieri zvolen cĀ-saĀ™ovĀ½m dvornĀ-m kapelnĀ-kem, a italskĀĀ opera byla znovu obnovena.

DĀ-ky tĀĀmto dvĀĀma, Lorenzovi a Salierimu, zĀ-skal Mozart libreta ke svĀ½m nejznĀĀmĀĀjĀĀ-m operĀĀjm - Figarova svatba, Don Giovanni a Così fan tutte.

BohuĀ¼el, jak jistĀĀ vĀ-te, existuje tvrdoĀĀjnĀĀ konspiraĀnĀ- teorie a to, Ā¼e Salieri otrĀĀvil geniĀĀlnĀ-ho hudebnĀ-ho skladatele Mozarta, protoĀ¼e Ā¼ĀĀřil na jeho Ā°spĀĀchy, a psychicky neunesl tĀ-hu faktu, Ā¼e bude hrĀĀt v MozartovĀĀ pĀ™Ā-tomnosti vĀ¼dy jen druhĀ© housle. HudebnĀ- vĀĀci vĀĀjak myĀĀlenku podĀ-lu Salieriho na MozartovĀĀ smrti dĀĀvno opustili, neboĀ¼ dobovĀ© dokumenty, dopisy i udĀĀlosti svĀĀĀ- naopak o vzĀĀjemnĀ©m respektu a korektnĀ-m vztahu obou vĀ-deĀĀskĀ½ch umĀĀlcĀ.

BulĀĀrnĀ- zprĀĀvy existujĀ- od chvĀ-le, kdy vznikly noviny. PrvnĀ- zprĀĀva o tom, Ā¼e Mozart byl otrĀĀven, se objevila v Praze.JistĀ½ praĀ¼skĀ½ dopisovatel berlĀ-nskĀ©ho listu Musikalisches Wochenblatt, usuzoval na otravu z toho dĀĀvodu, Ā¼e Mozartovo tĀĀlo prĀ½ po smrti oteklo.

KrajnĀĀ nepravdĀĀpodobnĀĀ verze pĀ™Ā-ĀĀiny Mozartova Ā°mrtĀĀ- silnĀĀ zakoĀ™enila v povĀĀdomĀ-ĀĀirokĀ© veĀ™ejnosti kvĀĀli filmu Amadeus (1984) reĀ¼isĀ©ra MiloĀĀje Formana. ScĀ©nĀĀ™ pĀ™Āřivil podle svĀ© vlastnĀ- divadelnĀ- hry dramatik Peter Shaffer. UĀ¼ dĀĀvno pĀ™med nĀ-m vĀĀjak Alexander SergejeviĀĀ PuĀĀkin napsal hru Mozart a Salieri, v nĀ-Ā¼ je Salieri oznaĀĀen za vraha. Nikolaj Rimskij-Korsakov pak zkomponoval stejnojmennou operu.

Po smrti cÄ-saÄ™me Josefa II. v roce 1790 se atmosféra na cÄ-saÄ™skÄ™m dvoÄ™me od zÄ›kladu zmÄ›nila. NÄ›stupce Leopold II. nejevil o umÄ›nÄ› a hudbu zÄ›jem, a tak musel Antonio Salieri odejÄ›t z pozice kapelnÄ›ka italskÄ› opery. AÄ›koliv mu bylo tehdy pouze 40 let, byl uÄ›¾ v kontextu tvÄ›rÄ›nÄ› nÄ›jlady Ä›žza zenitemÄ›œ. Publikum se bÄ›hem let zmÄ›nilo a dÄ›jvalo pÄ™ednost revoluÄ›nÄ› hudbÄ› Wolfganga Amadea Mozarta. PoslednÄ› opera, kterou Salieri v roce 1804 zkomponoval, nebyla pÄ™ijata obecnstvem ani kritiky.

NadÄ›je vÄ›jak Ä™Ä›dil veÄ›kerÄ›½ hudebnÄ› Ä›¼ivot ve VÄ›dni a vÄ›noval se tomu, v Ä›em se mu v tÄ› dobÄ› nikdo nemohl vyrovnat Ä› hudebnÄ› teorii a pedagogice. V oblasti zpÄ›vu, kompozice a teorie hudby pÄ™edÄ›jval svÄ› znalosti napÄ™Ä›klad Ludwigu van Beethovenovi, Franzu Schubertovi, Franzu Lizstovi a v neposlednÄ› Ä™Ä›adÄ› i Mozartovu synovi, Franzu Xaveru Wolfgangu Mozartovi.

VÄ›znamnÄ› se podÄ›lel na vzniku VÄ›deÄ›skÄ› konzervatoÄ™me a pokud u nÄ› kterÄ›ho z Ä›¼Ä›jkÄ› poznal nadmÄ›ru talentu, vyuÄ›oval ho zdarma jako odkaz svÄ›mu uÄ›iteli Gassmannovi, kterÄ›½ se ho tÄ›Ä›¾ bezplatnÄ› ujal. Na sklonku Ä›¼ivota se u Salieriho zaÄ›ala projevovat pravdÄ›podobnÄ› Alzheimerova choroba a v roce 1820 ho postihl tÄ›Ä›¾kÄ›½ prÄ›bÄ›h dny (pakostnice). Roku 1823 prodÄ›lal mozkovou mrtvici a od tÄ› doby se jeho zdravotnÄ› stav stÄ›jle zhorÄ›oval. S podlomenÄ›½m zdravÄ›m zemÄ™el Antonio Salieri v 74 letech 7. kvÄ›tna roku 1825, pÄ™esnÄ› pÄ™ed 195 lety.

Ve svÄ› dobÄ› byl povaÄ›ovÄ›jn za nejlepÄ›ho opernÄ›ho skladatele svÄ›ta a opravdovÄ›ho hudebnÄ›ho odbornÄ›ka i skvÄ›lÄ›ho pedagoga. S vizionÄ›½m stylem Mozarta se vÄ›jak tÄ›Ä›¾ko soupeÄ™Ä™Ä› a ani to nemÄ›j smysl. Tehdy si byli v oÄ›Ä›ch kritikÄ› i publika hudebnÄ› rovni, aÄ›Ä›Ä›as ukÄ›jzal, Ä›¼e byl Mozart opravdu unikÄ›jnÄ›m exemplÄ›Ä™em, kterÄ›½ dle nÄ› kterÄ›½ch zÄ›stÄ›jvÄ›j a zÄ›stane nepÄ™ekonÄ›jn.

Ä›Ä›as vÄ›jak ukÄ›jzal takÄ› to, Ä›¼e Salieri nebyl Ä›žprÄ™Ä›½m skladatelemÄ›œ, ale gÄ›niem, kterÄ›½ ve svÄ› dobÄ› dokÄ›jzal Mozartovi Ä›spÄ›Ä›jnÄ› konkurovat.

d@niela